

POSTANOWIENIE

Dnia 22 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z wniosku E.B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 22 października 2020 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 21 maja 2019 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącego na rzecz organu rentowego kwotę
240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów procesu w
postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...]., wyrokiem z dnia 21 maja 2019 r., oddalił apelację E.B. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 18 września 2018 r., mocą którego oddalono jego odwołanie od decyzji organu rentowego w przedmiocie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

W sprawie istotne było, czy odwołujący się nadal po dniu 28 lutego 2017 r. był niezdolny do pracy w rozumieniu art. 12 i 13 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 53, dalej ustawa emerytalna). W tym celu Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy, które – zdaniem Sądu Apelacyjnego –

kompleksowo wyjaśniły w sprawie sporne okoliczności na dzień wydania zaskarżonej decyzji. W oparciu o te wnioski sądy przyjęły, że ani dokumentacja medyczna, ani badania przedmiotowe odwołującego się nie wskazują na naruszenie sprawności ruchowej i nerwowej odwołującego się. Jest on nadto wydolny krążeniowo, zaś ryzyko przy pracy w ochronie, pracy listonosza, magazyniera czy pracownika kolektury lotto nie powoduje ryzyka zakrzepicy. W konsekwencji Sąd drugiej instancji oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych z [...] Uniwersytetu Medycznego.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł pełnomocnik odwołującego się, zaskarżając go w całości.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), a mianowicie: czy dopuszczalna jest ocena merytoryczna decyzji organu rentowego przez sąd w oparciu o okoliczności zaistniałe po dacie decyzji tego organu wobec treści art. 316 § 1 k.p.c.?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia jej do rozpoznania i orzeczenie o kosztach procesu w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może być przyjęta do merytorycznego rozpoznania, albowiem w sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne. O ziszczeniu się tej podstawy świadczą takie okoliczności jak: brak rozstrzygnięcia danego problemu przez Sąd Najwyższy, dane zagadnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Nadto skarżący ma obowiązek wskazać problem prawny, określić przepisy prawa i wskazać argumenty, które prowadzą do rozbieżnych ocen oraz przeprowadzić stosowny wywód prawny, zbieżny do pytania prawnego, o którym mowa w art. 390 k.p.c., tak by uchwycić istotę i wagę formułowanego problemu. Dopiero łączne spełnienie powyższych warunków otwiera drogę do stwierdzenia, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z

dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571; z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 24 lutego 2005 r., III PK 6/05, LEX nr 513003).

Analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienia wskazuje, że skarżący dość swobodnie podszedł do powyższych wymogów. Przede wszystkim jednostkowe przytoczenie stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w wyroku z 7 marca 1997 r., II CKN 70/96 nie czyni zadość przedmiotowym wymaganiom, zwłaszcza że powołane orzeczenie nie zostało wydane na gruncie spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, a więc spraw, które charakteryzuje się odmiennym – bo szczególnym – procedowaniem. Wynika to ze specyfiki tego segmentu spraw. I tak skarżący zbywa milczeniem reguły z art. 477⁹ k.p.c., jak też pomija wypowiedzi Sądu Najwyższego w danej kwestii, pozorując tym samym istnienie nowego problemu prawnego.

Przede wszystkim postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest postępowaniem odwoławczym, które koresponduje z zakresem rozstrzygnięcia dokonanego w zaskarżonej decyzji, a nie jedynie postępowaniem kontrolnym (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2007 r., I UZP 1/07, OSNP 2007 nr 21 - 22, poz. 323 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 stycznia 2005 r., I UK 152/04, OSNP 2005 nr 17, poz. 273; z dnia 7 marca 2006 r., I UK 195/05, OSNP 2007 nr 3-4, poz. 55). Tym samym od momentu zaskarżenia decyzji odwołaniem następuje przeniesienie sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych na drogę postępowania sądowego, w którym sąd rozpatruje ją od początku (samodzielnie), badając prawidłowość decyzji organu rentowego nie tylko w świetle materiału zgromadzonego w fazie przedsądowej, lecz również zgodnie z zasadami cywilnego postępowania rozpoznawczego, dokonując oceny zasadności zgłoszonych żądań na podstawie własnych ustaleń faktycznych i prawnych, tym bardziej, że sądom pracy i ubezpieczeń społecznych na mocy art. 473 § 1 k.p.c. przysługują szersze niż organom rentowym kompetencje w zakresie postępowania dowodowego.

W postępowaniu odwoławczym od decyzji odmawiającej prawa do świadczenia sąd ubezpieczeń społecznych ocenia legalność decyzji według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania (por. wyrok Sądu Najwyższego: z 20 maja 2004 r., II UK 395/03, OSNP 2005 nr 3, poz. 43 oraz z 7 lutego 2006 r., I UK 154/05, LEX nr 272581). Dlatego też postępowanie dowodowe przed sądem w sprawie o świadczenie uzależnione od niezdolności ubezpieczonego do pracy powinno zmierzać do ustalenia, czy w dacie orzekania przez organ rentowy po stronie ubezpieczonego występowały w tym zakresie wszystkie przesłanki warunkujące przyznanie świadczenia. Sąd nie ma natomiast obowiązku przeprowadzenia dowodów w celu ustalenia niezdolności do pracy, która miała powstać po wydaniu zaskarżonej odwołaniem decyzji odmawiającej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2005 r., I UK 152/04, OSNP 2005 nr 17, poz. 273). Nowe okoliczności, dotyczące stanu zdrowia, które ujawnią się po wydaniu wyroku przez sąd pierwszej instancji, upoważniają więc jedynie osobę ubiegającą się o świadczenie rentowe do złożenia w organie rentowym nowego wniosku o rentę (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 grudnia 2014 r., II UK 96/14, LEX nr 1642878 oraz z dnia 6 kwietnia 2017 r., III UK 96/16, LEX nr 2352149). Istotą obowiązującego wzorca postępowania jest bowiem wyeliminowanie sytuacji, w których ubezpieczony powołuje się na nowe okoliczności dotyczące stanu jego zdrowia, a które nie były znane lekarzom organu rentowego ani organowi rentowemu w dacie wydania decyzji (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 5 kwietnia 2007 r., I UK 316/06, OSNP 2008 nr 13-14, poz. 199; z dnia 4 lipca 2007 r., II UK 280/06, OSNP 2008 nr 17-18, poz. 260; z dnia 16 maja 2008 r., I UK 385/07, OSNP 2009 nr 17-18, poz. 240; z dnia 11 maja 7 2012 r., I UK 411/11, LEX nr 1214553; z dnia 5 czerwca 2013 r., III UK 147/12, LEX nr 1619190).

Sąd Apelacyjny prawidłowo wyjaśnił sporną kwestię, co obliguje Sąd Najwyższy do orzeczenia z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c.